

An aerial photograph of the University of Illinois at Chicago campus. The central feature is a large, multi-story academic building with a flat roof and a series of windows. To the left of this building is a smaller, older structure with a gabled roof. In the foreground, there are several smaller buildings, including a prominent one with a red-tiled roof. The surrounding area includes parking lots and other campus infrastructure.

ССТА фотохромизмат.

Николай АВАЛЬНУН (ука) уонна сибээс үлэ-
лэн техника-механика комсомолка Лидия ДЕ-
РЫШЕВА. Кинилэр бу станицкага монтажта-
бытара уонна маһа үлэһит халыктар.

В. И. ЛЕНИН ТӨРӨӨБҮТЭ 100 СЫЛЫН

КӨРСӨ

Снимоктарга: (үеһе)—В. И. Ленин фронга барар сэрхээр ийнхдэргээр Свердлов аатын плошадха тмд өтөр. Москва, зам нийн 5 күнэ, 1920 снл.

Алзара—В. И. Ленин Кремльг бейдэн кабинетугар Антанн сурууааччига Герберт Уэллс кытта бейдэлээр. Москва, аатын-ны, 1920 снл.

ССТА фотохроникатр.

УЛУУ СИРДЫТ КЭРИЭНГЭР

(Архив докумуона кэпсиир)

В. И. Ленин олутта Коммунистическая партияга, советской норуонка мэр сүтүгүнэ буолбута. Ити туһунан кутурданаах сурах ыраах Саха сиригэр, манна—Чурапчыга тиннэ бэрт түргүннэ кэлбитэ.

Бу туһунан ССКП обкомун партийнай архивыттан икки сага докумуон көһүннэ. Ол манньыктар. 1924 снл тохсунньу ый 25 күнүгэр партия обкомутар Чурапчыттан оччотоогу партийнай чейка секретара Кривошапкин Н. Д. (Субурууснай) икки батта-лаллаах манньык телеграммалар ыттыллыбыт:

«РК(б)П Чурапчытаагы чейкага бейдэт улуу сирдэһинит Владимир Ильич олбүтүн туһунан истэн баран бейдэти дьирх кутурданын биллэрэр уонна Ленин аан дойду пролетариятыгар өрө көтөхтүт коммунистическай партияны кытаанахтык илгитэ тутарга эрэннэрэр. Кривошапкин».

Иккис докумуон. 1924 снл тохсунньу 27 күнүгэр буолбут РК(б)П Чурапчытаагы чейкатын партияга суохтары кытта холбоһуктаах муһунаахтарын 2 №-дээх боротуока. Муһунаах партия 11 чилинх, комсомол 3 чилинх уонна 8 партияга суохтар бааллар. Муһунах председателин Кривошапкин Н. Д., секретарынан Васильев Н. тапаллыбыттар. Муһунах кыттылаахтара бастаан бары турар өрө «Похоронный марш» ылаабыттар. Онтон салгыт боротуокага бу курдук суруллубут:

«Таб. Кривошапкин аан дойду рабочай кылааһы сирдэти күндү Владимир Ильич Ульяков—Ленин олохун уонна революционнай үлэтин туһунан кэпсиэр. Ленин көрүһүгэр бары сүбүөххэ туруллар».

Таб. Сосин (обком инструктора) ССРС не уонна тас нөлүтүнэ туһунан кэпсиэр.

Таб. Беллер Г. К. РК(б)П Устаабын, икки смалын уонна со-руктарын туһунан илгитинэрэр. Таб. Ефремов Д. (партияга суох) Ленин үлэтин туһунан тмд өтөр.

РК(б)П, комсомол чилинхирин уонна партияга суох граждана-ры ытты холбоһуктаах муһунаахтарыгар бүтүн таб. Кривошап-кин Н. уонна да ачаттар күндү сирдэһинит, РК(б)П уонна бары аан дойду революционнай салаааччыта Владимир Ильич Улья-ков—Ленин олбүтүн уонна похороннай туһунан дакылааттарын истэн баран, аан дойду революционнай пролетариятыгар улахан мэр сүтүн быһытынан смаллаан, күндү Ильичи дьирхити аһыан турар бары партийнай дьоннор бикр икки курдук, аан дойду пролетариятыгар Ленин бирдэт соруудахтарын тавар дьэри тирдэргэ, икки мыйбат суолуттан бикр да хардыһы ту-субука, бейдэт олохтутун харыстананна, салаах-сөптөөх да көмүскүүргэ тийиэ аадаһабыт.

Аан дойду пролетариятын сирдэһинит Владимир Ильиче үй-сэсэ тухары аабап аат!

Туругүрүн РК(б)П—аан дойду рабочайдарын көмүскүүсчү уонна салаааччы!

Суолбутун мыйааһыттар суох буоллуннар! Холбоһуктаах муһунах председатели партиялаах табыарыстары-нан Ильич көрүһүгэр салыт бирдэргэ этии илгитинит аһылы-на. Муһунах «Похоронный марш» ылааһынан сабыллына.

Муһунах председатели Кривошапкин, секретара Васильев».

Бу историческай докумуоннар оччотоогу Чурапчы партийнай чейкатын коммунистара, оройуон комсомолоттара уонна партия-лаах табыарыстары оройуон үлэлээн аһылааччыларын кытта-

«ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИН ТӨРӨӨБҮТЭ 100 СЫЛА ТУОЛУУТУГАР» ССКП КК ТЕЗИСТЭРИГЭР ААБЫЛЛАР ЛЕКЦИЯЛАР, ДАКЫЛААТТАР УОННА БЭСИЭДЭЛЭР БИРИМИЭРИНЭЙ ТЕМАТИКАЛАРА

Ленинизм—икки аймах социализмга ийи-ринтин эпохатын эһийтэ.

В. И. Ленин—социалистическай революция теоретига уонна сирдэти.

Ленинизм—билингги эпоха марксизма.

Улуу Октябрь—аан дойдутаагы социалистическай революция маһыагы ыһаһылаах хар-дыта.

Пролетариат диктатураны ленинскэй-теория-тын уонна практикатын интернациональ-сультата.

Ленинизм антиимпериалистическай охсуһууга аан дойду рабочай кылааһын баһылыр-көһү-лүүр оруолун туһунан.

В. И. Ленин—сага типтээх партияны төрүт-тэччи.

В. И. Ленин аан дойдутаагы коммунистичес-кай хамсааһын стратегиятын уонна тактикатын тустарынан.

Аан дойдутаагы революционнай процесс ле-нинскэй теорията уонна билингги нэм.

Уга уонна «ханас» ревизионизмы утары ох-суһууга ленинизм опытын аан дойду үрдүнэ суолтата.

Пролетарскай интернационализм—ленинизм идеология пириитэ.

Империализм туһунан ленинскэй теория уон-на билингги нэм.

Ленинизм сайыннарыга ССКП, атын бы-рааттыы партиялар кылааттара.

ССКП тас политикатын ленинскэй принцип-тэ уонна аан дойдутаагы революционнай процесс.

В. И. Ленин социалистическай уонна ком-мунистическай тутууга партия салайар оруолун туһунан.

СФСР-на социализмы тутуу ленинскэй бы-лаана уонна ол былааны олоххо киллэрин.

Марксизм-ленинизм—ССКП политикатын на-учнай төрүтэ.

СФСР-на коммунистическай тутуу аан дойду үрдүнэ суолтата.

Научнай-техническэй революцияны бары өт-түнэн тэнитки—социализм капитализмы утары охсуһуутун бикр быһаарылаах учаастага.

Хаһааһытыбаны дьаһайы ленинскэй прин-циптэ уонна экономическай реформа.

Коммунистическай тутууну научнайдын са-лайы ленинскэй принциптарын ССКП сайынна-рыта.

В. И. Ленин социалистическай демократия, социализм усулуобуйатыгар личность көнүлүн уонна эллитинизмин тустарынан.

В. И. Ленин социалистическай уонна комму-нистическай үлэ тустарынан.

В. И. Ленин үлэ социалистическай дьисси-пийинизмин туһунан.

ССКП советскай норуот олохун уйгутун уон-на культураны үрдэтиги туһаайылар утум-наах курса.

Социалистическай культура—икки аймах ду-ховнай сайдыытыгар бүтүн аан дойду үрдүнэ историческай суолталаах харды.

Социалистическай Аба дойдуну көмүскүүсчү туһунан Ленин үөрэбэ.

В. И. Ленин сага общественны тутууга нөлү-күлэр бэйэ-бэйэлэрин утумнаһыларын туһунан.

Ленинизм социалистическай уонна буржуаз-най идеологиялар эйэлэспэттерин туһунан уонна билингги усулуобуйага идеологическай охсуһуу сытырхайыта.

Ленинизм—антикоммунизмы уонна буржуаз-най национализмы утары охсуһууга эрэллээх орумие.

Советскай норуот—дьон төрүт сага, интерна-циональнай общностара.

Ленинизм—бикр кэллим интернациональ-нэ уэрэх, В. И. Ленин социалистическай револю-ция бүтүн аан дойду үрдүнэ кыайыта бул гуччулаабын туһунан. Аан дойдутаагы социа-листическай система—ленинизм идеяларын олоххо ийиритэ.

В. И. Ленин уонна Саха сирэ.

Советтар түбүктэрэ ★ Советтар түбүктэрэ

ОБЩЕСТВЕННОЙ ТЭРИЛТЭЛЭРИ ТАБА ТУҔАНЫАХХА

Нөһүлүккэ икки табыарыстын суут, икки сирдэһи добровольнай дружина, народнай кон-туруол икки ком-группата, дьахталлар совет-тара, төрөһүтүт комитеттара, икки баһаары-най дружина, сельскэй кулуун икки советтара—уонсайа 12 общественнай төрилтөлөр бааллар. Оһоһоһуу үлэлэригэр күһүтэ ороһоһо, бы-лааннаахтык үлэлэһиллэрин ситиһэр, таба са-лайар буоллаахха, нөһүлүккэ общественнай оло-вор улахан көмөлөөх төрилтөлөр. Оттон икки-лэр үлэлэрин төрийин, салайы олохтоох Со-веттар баһааччы эбөһүнэстөрө.

Бу өттүнэ Хадаар нөһүлүккэ баһааччыта хайдары? Ити төрилтөлөр күһүтэрин нөһүлүккэ общественнай олоһор өссө да ситэ туһаммаһыт дьон баһааччы билиннэххэ наада. Быһаахха Яков-лева Федосья Петровна председателлээх дьах-тар комитетта баһааччыта үчүгэй үлэлэһинэн бил-лэр. Комитет муһунаахтары былааннаахтык ыт-тар уонна онно үгэс наадаахха боһуруостары дьүүһүлэр. Ол курдук 7 уонсай, 9 комитет муһунаахтын кытта. Ону тэһэ дьахтар оһону ийи боһуруоттутар дьахталлар оруолларын, ыраа-тэбдэх олох иһин, оһону үлэбэ иһин, о. д. а. таһаарга 5 төгүл лекциялар ааһылы-нылар. Комитет төрийиниктин нөһүлүккэ сани-тарнай турутар хаа да бэрбэркэлэр ыттыллы-нылар уонна итэһэстэр-баһааччытар тутта туора-тылаһалара ситиһилиннэ. Булар баһааччы-ныктар, араас мероприятиелар културнайдык аттараһыллыларгар антинай кыттыһына мала-лар.

Дьахталлар комитеттара инициативатынан аһыт сайын Хадаар аһыс кылаастаах оһо-куларын салааһынылар барыта 180 үлэ күнүнэ субуотунуһун өһөһүлүбүт уонна дьах хаһаай-калара от үлэтин көмүгэр 3 күннээх маһа-бай таһаарга антинай кыттыһына малаһытара. Оттон күһүн, илгитинэ киһири саһана, хотон уонна гаран тутууларын, ороһоһун үлэлэри-гэр нөһүлүккэ дьахталлара барыта 108 үлэ кү-нүнэ ком-оһорбуттара. Виригэбэ, нөһүлүккэ иһитин да аһаан быстах үлэлэригэр киһилэр күһе-көмө буолуулара үтүс.

төрдөһүт. Төрөһүт комитетта, кырдык, олох-тоох оһоһулаа баһааччыта көмөлөөр. Сэттэ төгүл муһунаахха үгэс боһуруостары дьүүһүлэстэ. Нөһүлүккэ 4 зонага үлэлэр үөрэһи билингги куоталаһы төриллэр. Оһоһо үчүгэй түмүгү 4 №-дээх зона (төрөһүт комитетин председатели Васильев Д. П.) ситиһэн иһэр. Ол курдук бу зо-на оһоһо бары 100 бырыһаан үөрэхтэригэр ситиһиллэр.

И. С. Анемподистов председателлээх Хадаар-даагы табыарыстын суут киһирит үтүсүлэри тутта баһаарынан уонна 5 дьаһааны көрөн, сөптөөх уураахтары ыһымытынан бейдэти эбөһүнэһин баһааччыта толорон иһэр. Оттон Но-гоһиһин, Дьахтарскай начальниктардаах на-роднай добровольнай дружиналар сөптөөх кө-митер баһааччы эбөһүнэһин толороллор. Сэттэ төгүл бэрэбэһи көһи түбөһтө таһы-бытын, акт оһорон, эһиһэһэ төртардылар. Народнай контуруол ком-группалара (Уордара —Григорьев К. А., Хадаарга—Софронов М. М.) бу дьаһа киһирин баран үлэлэрин үчүгөйдик саһаан эрэллэр. Ол курдук, аһыт төхсунуу-йга маһаһын дьэһин уонсай турутар, хор-туоппуй ситыһыһытар, Улахан Сыһы фер-матыгар үлэбэ-кыһааха баар итэһэстэргэ бэр-бэркэлэри ыттылар уонна түмүк оһорон ту-һааһаах төрилтөлөргө тириһини ситиһиллэр.

Нөһүлүккэ Советын исполкома ити обществен-най төрилтөлөр үлэлэрин туһунан боһуруоһу биһэрдэ. Бу биллэн туар итэһэс. Билингги даһа-ны общественнай төрилтөлөр үлэлэригэр иһа-тонгон дьахтарскайдык, киһилэр үлэлэригэр күһүтэ ороһоһунут, былааннаахтык үлэлэһи-лэрин ситиһилиннэ. Бу төрилтөлөр үлэлэрин ту-һуна сессияга оччототатын суох, оттон испол-комга, ити эһиһиһиһин курдук, сэдэ. Иһи-ниһин бу боһуруоска баар итэһэстэри нөһи-лээх. Советта уонна киһи бары депутаттара учуоттуурбут наада.

Е. ЛЕТИНОВ

